

ECONOMIA

Crisi per a fer-se'n set pedres

No em xafes que duc xancles

La desacceleració econòmica ha començat a sacrificar els sectors més sensibles de l'economia. Alguns mentiders financers calculen en 200.000 treballadors els que es quedaran sense feina abans que acabarà l'any. L'executiu de Madrid va més lluny: mig milió d'aturats durant el 1993.

Claudio Aranzadi, ministre d'indústria espanyol, té en aquests moments davant d'ell un bon grapat de carpetes a l'espera d'un estudi i un pla de salvament de sectors clau de l'economia. Encara que oficialment no s'ha fet conèixer cap xifra sobre la incidència laboral que tindran les diferents reformes de política sectorial, alguns centres d'estudis econòmics ja han afirmat que "si més no, uns 200.000 llocs de treball són actualment en perill de desaparició". Pel que puga passar-hi, el govern central socialista fa temps que s'ha posat a cobert anunciant uns 500.000 desocupats més a l'estat espanyol durant 1993, afectats per la recessió mundial.

La sorollosa "marxa de ferro" dels siderúrgics bascos, que arribaven a Madrid el passat 27 d'octubre, és només la punta de

l'iceberg de la profunda crisi industrial que afecta gairebé tots els sectors. A més de la siderúrgia, la mineria també travessa moments delicats, tant en la producció com en la comercialització dels seus productes. Per a complicar encara més les coses, la CE preveu executar plans de reconversió en profunditat per a coordinar la producció sidero-metal·lúrgica entre els dotze estats membres.

El sector electrònic, un dels que més esperances havia rebut per a l'execució de programes de recerca i desenvolupament (I+D), s'ha vist igualment desestabilitzat per la manca d'inversions i la retallada pressupostària.

Pocs sectors queden fora de l'abast dels amenaçadors tentacles de la recessió econòmica. Claudio Aranzadi va ser dels primers a presagiar el mal oratge que s'anuncià quan l'estiu passat deixava penjat

sine die el projecte de llei per a la reforma del sector elèctric, on tenen les espases en alt les empreses públiques i les privades per mantenir una quota mínima de supervivència del desbaratat mercat.

Les últimes dades oficials sobre la situació del sector industrial no deixen lloc a malentesos. Durant el segon trimestre del 1992, l'economia espanyola només ha crescut un 1,6%. La inversió en construcció, com un dels principals motors econòmics, ha disminuït un 3,5%, segons afirma l'Institut Nacional d'Estadística.

La desacceleració ha fet ja els primers sacrificats. Al costat de la siderúrgia i la mineria, sectors com la química, força ben instal·lat al Principat, el tèxtil, ben desenvolupat al País Valencià, la defensa, la construcció naval i el conjunt de la fabricació d'automòbils, comencen a pagar els primers la factura de la recessió. Pre-

parant l'angost camí de la crisi general, des de les altes esferes de l'administració central, s'han llançat perilloses amenaces sobre la possibilitat de legalitzar els acomiadaments col·lectius sense cap tràmit administratiu. Una alternativa de flexibilització del mercat laboral que el govern central diu que "és la norma a Europa". Els empresaris hi donen suport amb els braços ben oberts, però els sindicats i molts partits polítics, fins i tot el PSOE, l'han rebutjada de ple.

SIDERÚRGIA: LA FEBLESA DE L'ACER

El 1983, la primera reconversió del sector executada pel poder socialista a Alts Forns del Mediterrani (Sagunt) va ser l'exponent del que succeiria en el futur. Deu anys després, les dues macrofàbriques espanyoles, Altos Hornos de Vizcaya i Ensidesa, patiran conseqüències laborals similars per la segona reconversió del sector. Al voltant de 10.000 treballadors es quedaran sense feina, segons les previsions del Ministeri d'Indústria. Per als sindicats, la rebaixa de la producció provocarà uns 30.000 desocupats més, atesa la proliferació de petites empreses lligades directament a Altos Hornos i a Ensidesa. Les dues factories han entrat ja en un procés de fusió irreversible, patrocinat pel govern central i que té el vist-i-plau de la Comunitat Europea. Brussel·les, no obstant això, podria obligar l'executiu madrileny a compensar el dràstic programa de reestructuració amb la construcció d'una miniacereria a Sestao. Però això no evitarà, de bon tros, la riuada de desocupats que es preveu. La "marxa de ferro" dels siderúrgics bascos ha deixat ben palesa la greu situació que travessa el sector. Malgrat l'impacte en l'opinió pública, difícilment la marxa a peu dels treballadors podrà canviar les intencions del govern d'abaixar la producció molt aviat. Aquest sector produeix actualment al voltant de 5,2 milions de tones cada any. El pla de Corporació Siderúrgica Integral (CSI) situarà el sostre per sota les 4,5 milions de tones a l'any. La CE intenta anar encara més lluny fins a arribar als 3,6 milions de tones.

MINERIA: EL SECTOR A LES FOSQUES

Arran de la signatura del pla de futur d'Hunosa, uns 6.000 llocs de treball estan condemnats a desaparèixer a curt termini. Malgrat que amb el nou programa la si-

tuació sembla més clara, l'empresa asturiana està tancant nombrosos pous i duu a terme, amb molta pressa, un ampli pla de jubilacions anticipades. Tinent en compte que la mineria provada no gaudeix de contractes-programes a curt i mitjà termini, que l'ajuden a suportar les contínues grans pèrdues, la desocupació del sector augmentarà en 6.000 treballadors. Indirectament, la influència del sector en les zones on està ubicat produirà, segons asseguren els experts, una forta rebaixa del consum per la brutal caiguda del poder adquisitiu de la població.

CONSTRUCCIÓ NAVAL: AMB L'AIGUA AL COLL

La reconversió de la construcció naval és permanent. No sorprendrà, doncs, massa que en el futur immediat també s'anuncien nous tancaments d'empreses. Per causa de l'entrada de ple dret en la CE, el govern central espanyol es veurà obligat a tancar les factories que no siguin rendibles. Les primeres drassanes seriosament amenaçades per aquesta nova normativa poden ser les de Sevilla.

La sagnia laboral no serà de segur petita. Ja en la reconversió que s'inicià el 1984 desaparegueren de forma directa 3.400 llocs de treball a Astano. D'ací a poc, 4.000 més podrien caure a l'empresa Bazán.

AUTOMÒBILS: EL FRE BEN POSAT

La crisi generalitzada ha influït amb força en la salut del sector, però ja abans l'alta fiscalitat que suportaven les compres de vehicles ha estat un factor determinant per a situar aquesta activitat sota mínims.

IVECO, l'empresa de Mataró, anuncia el mes de maig la venda de terrenys de les seues instal·lacions a la comarca catalana, i a la madrilenya de Barajas per a

AHXIU

AHXIU

D.LIMBERT

finançar noves inversions a l'antiga ENASA.

La indústria automobílica espanyola ocupa el quart lloc en la producció europea i és la primera a l'estat espanyol pel que fa a llocs de treball. Fins ara els desequilibris

s'han resolt sovint amb reduccions de jornada i expedients temporals de regulació laboral, com ara la Ford i la Seat. No obstant això, els fabricants ja han avançat que no es descarten futures reduccions de plantilles. De moment, algunes factories no han renovat els contractes temporals als seus treballadors.

A contracorrent, però, el capital japonès ha continuat mantenint un nivell d'inversió important en aquest sector, més concretament al Principat i al País Valencià. L'empresa Niposendo, filial de la multinacional Toyota, va anunciar l'estiu passat una inversió de 2.000 milions de pessetes per a la construcció d'una fàbrica de components electrònics d'automoció a Sant Fruitós de Bages.

Al País Valencià, els iens japonesos han arribat amb força després de la posada en marxa el mes de maig d'aquest any de l'empresa Ibérica de Suspensiones, a Nules, per a la producció de molles d'automòbils. La nova planta ha costat 2.500 milions de pessetes aportats fins a l'últim centim pel grup nipó NSK.

Malgrat tot això, el sector és immersit en una forta recessió que al final d'any es materialitzarà en 500.000 automòbils menys venuts a la Comunitat Europea.

QUÍMICA: SENSE FÓRMULES ADEQUADES

La suspensió de pagaments d'Ercros ha deixat ben palesa l'aguda crisi que travessa el sector, sobretot per a aquelles empreses que fabriquen fertilitzants i fitosa-

nitariis agrícoles, ubicades majoritàriament al Principat. El canvi de mans de la direcció d'Ercros i de les filials FESA i ENFERSA, ara propietat de la societat anglesa Freeport Mc Moran, ha provocat, d'entrada, un expedient de regulació de plantilla. L'altra gran empresa química, SNIA-CE, ha suspès els pagaments fa uns mesos i en les mateixes condicions financeres es troben Torrespapel i ENCE, líders indiscutibles del sector. De la química ixen els productes per a subministrar cautxú als automòbils, pintures per a la construcció, fibres que utilitza el tèxtil i tot tipus de plàstics. En acabar el 1991, per primera vegada des de fa 15 anys, el valor de la producció global del sector va ser inferior a l'assolida l'exercici anterior. Segons la patronal, FEIQU, la productivitat ha baixat darrerament un 80%, fet que ha posat en perill bona part dels 240.000 llocs de treball que s'hi comptabilitzen.

Un altre factor determinant ha estat la sotbada aparició de països d'Extrem Orient fabricants de productes químics amb preus molt competius. Per la seua banda, els Estats Units d'Amèrica han vist disminuir considerablement la demanda interna, fet pel qual han pressionat alguns països europeus a importar part dels seus excedents químics. Els problemes vénen de lluny. Les repercussions d'anteriors crisis del sector encara estan causant problemes a nombroses empreses. En la producció de fertilitzants, on s'aplicà un pla de reestructuració l'any

Defensa ha deixat de ser un bon client per al sector de fabricació d'armes.

ARXIU

1985, no s'han trobat solucions sòlides, per ser insuficient la reforma. Al final del 1991, el total de les pèrdues del sector sumava 6.000 milions de pessetes.

A Europa, la tendència de les empreses químiques es dirigeix cap a la concentració, una alternativa que el sector espanyol ha triat ara amb massa retard. De 40 grans empreses químiques europees de fa una dècada, tan sols en queden dotze.

DEFENSA: SENSE ARMES PER A LLUITAR CONTRA LA CRISI

La majoria d'empreses fabricants de

productes de defensa són al límit de la fallida. La retallada d'assignacions pressupostàries al Ministeri de Defensa per a la compra d'armament ha col·locat en una situació crítica un gran nombre d'empreses. Esperanza i Compañía fa poc que han suspès pagaments. Unión Española de Explosivos travessa moments difícils i Santa Bárbara, nau capitana de la fabricació d'armament amb fons públic, se sotmetrà aviat a un pla d'ajustament, amb la pèrdua de 5.000 llocs de treball i 10.000 més per efecte indirecte.

ELECTRÓNICA: EL CORRENT NO PASSA

La incidència del retall dels pressupostos per al Ministeri de Defensa ha estat clau perquè el sector entre en una fase crítica. També hi han contribuït d'alguna manera la rebaixa d'inversions de la Telefónica i la caiguda dels preus i de les vendes en el subsector del consum domèstic. El mes de setembre del 1991, el sector alçava una mica el cap amb la fusió de les dues grans societats, CESELSA i INISEL amb previsions de vendes d'uns 70.000 milions de pessetes. A més de la congelació de les compres pel Ministeri de Defensa, el sector d'electrònica civil també s'ha vist afectat a causa de la mancança d'inversions. CESELSA i INISEL tenen, per altra part, un seriós contenciós amb Defensa arran de l'aturada del programa de modernització dels Mirage III, amb unes despeses de 20.000 milions de pessetes. El recentment fusionat grup electrònic ja hi havia invertit uns 6.000 milions de pessetes per realitzar el programa.

Ignasi Pellicer

Pèrdues de llocs de treball en els futurs plans de reconversió

